

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Volano g. 2, 01124 Vilnius, tel. +370 5 219 1225 / 219 1152, el. p. smmin@smsm.lt, <http://www.smsm.lt>.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188603091.

Atsisk. sąsk. LT43 4040 0636 1000 2196, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, finansų įstaigos kodas 40400

Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo
komitetui

2026- Nr.
Į 2026-04-09

DĖL KOORDINUOTOS PAGALBOS DIABETU SERGANTIEMS MOKINIAMS

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, pateikdama informaciją Seimo Švietimo ir mokslo komiteto bei Sveikatos reikalų komiteto posėdžio parlamentinės kontrolės klausimui „Dėl koordinuotos pagalbos diabetu sergantiems moksleiviams“, informuoja, kad, daugėjant vaikų, sergančių lėtinėmis ligomis, tokiomis kaip cukrinis diabetas, epilepsija, alergijos ir kt., bendrojo ugdymo mokyklos susiduria su reikšmingais iššūkiais, siekdamos užtikrinti šių mokinių saugumą ugdymo įstaigoje, kurioje vykdomos ikimokyklinio, priešmokyklinio, pagrindinio, vidurinio ugdymo ir pirminio profesinio mokymo programos, nes šiems vaikams reikia teikti pagalbą ir paslaugas, kurios nėra tiesiogiai susijusios su ugdymu, švietimo pagalba ar pirmosios pagalbos teikimu.

Nors Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo (toliau – ŠĮ) 22 straipsnis reglamentuoja sveikatos priežiūrą mokykloje, įtraukties būdu bendrojo ugdymo mokyklose besimokantys vaikai, sergantys lėtinėmis ligomis, faktiškai lieka už reguliavimo ribų, nes ŠĮ 22 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad asmens sveikatos priežiūra teisės aktų nustatyta tvarka vykdoma tik mokyklose, skirtose mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių. Dėl šios priežasties vaikai, sergantys lėtinėmis ligomis, tačiau besimokantys bendrosios paskirties mokyklose įtraukties būdu, asmens sveikatos priežiūros paslaugų negauna, jei mokykla ar jos steigėjas tokių paslaugų nefinansuoja, nors tokios paslaugos būtų teikiamos jiems mokantis specialiojoje mokykloje ar gydantis ligoninėje, ar sanatorijoje.

Gydytojai, teikdami rekomendacijas mokyklai ir kasmet pildydami Mokinio sveikatos pažymėjimą, pateikia rekomendacijas dėl fizinio aktyvumo, priskiria mokinį fizinio aktyvumo grupei. Kasmetinės patikros metu įvertinant vaiko ūgį, svorį, vaiko psichomotorinę raidą (iki 4 metų), regėjimą, klausą, mitybos ir higienos įgūdžius ir kt. sveikatos aspektus, mokyklai pateikiamos bendros ir specialios rekomendacijos, nurodomos pirmosios pagalbos priemonės, kurių gali prireikti mokiniui, dalyvaujančiam ugdymo veikloje. Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos (VSS IS) švieslentės duomenimis, daugėja vaikų, kuriems sveikatos patikros metu nurodomos specialiosios sveikatos rekomendacijos. Bet ne visi vaikai turi laiku pateiktą Sveikatos pažymėjimą, kuriame užpildytos abi jo dalys (pateikia apie 96 proc.). Mokykla kartu su visuomenės sveikatos biuro specialistais, mokinio tėvais siekia atsižvelgti į teikiamas rekomendacijas, rengia savirūpos planą.

Pažymėtina, kad lėtinėmis ligomis sergantiems vaikams pagalba turi būti teikiama nuolat – periodiškai stebint sveikatos būklę (pvz., gliukozės kiekį kraujyje), atpažįstant sveikatos būklės pablogėjimo požymius ir operatyviai reaguojant į galimas komplikacijas (hipoglikemiją, priepuolius, alergines reakcijas). Daugumai jaunesnio amžiaus vaikų taip pat reikalinga pagalba įgyvendinant gydytojo paskirtą gydymą ar savirūpos planą, pavyzdžiui, vartojant vaistus ar medicinos priemones, taikant individualų savirūpos planą, atliekant veiksmus, kurių vaikas dėl amžiaus ar sveikatos būklės negali atlikti savarankiškai (išgerti vaistų, pasimatuoti cukrų, susileisti gliukozę, susireguliuojant fizinį krūvį, prisitaikyti dienos režimą ir pan.).

Atkreipiamė dėmesį, kad ŠĮ 22 straipsnio 2 dalyje nustatyta, jog sveikatos priežiūra mokykloje apima tik Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo reglamentuotą savivaldybių vykdomą visuomenės sveikatos priežiūrą. Tuo tarpu lėtinėmis ligomis sergantiems vaikams ugdymo įstaigoje reikalingos ne tik bendro pobūdžio visuomenės sveikatos priežiūros paslaugos, bet ir individualizuotos pagalbos formos, kaip jau minėta, susijusios su vaiko sveikatos būklės stebėseną ir gydytojų rekomendacijų įgyvendinimu. Šios pagalbos priemonės savo pobūdžiu priskirtinos asmens sveikatos priežiūros sričiai ir reikalingas aiškus teisinis, kompetencijų bei atsakomybės reglamentavimas. Pažymėtina, kad visuomenės sveikatos priežiūra mokyklose organizuojama per savivaldybių visuomenės sveikatos biurus, o mokyklose dirbantys visuomenės sveikatos specialistai vykdo Visuomenės sveikatos priežiūros įstatyme ir Visuomenės sveikatos priežiūros organizavimo mokykloje tvarkos apraše nustatytas funkcijas. Šių specialistų veikla orientuota į mokinių sveikatos stiprinimą, ligų ir rizikos veiksnių prevenciją, mokinių savirūpos gebėjimų ugdymą, prevencinių priemonių įgyvendinimą ir bendro pobūdžio rekomendacijų teikimą mokyklos bendruomenei. Tačiau visuomenės sveikatos specialisto kompetencijos **neapima** individualizuotų **asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo**, t. y. nuolatinės konkrečaus vaiko sveikatos būklės stebėsenos, gydytojo paskirto gydymo įgyvendinimo ar savirūpos plano vykdymo, ypač tais atvejais, kai vaikas dėl amžiaus ar sveikatos būklės negali savarankiškai pasirūpinti savo sveikata. Atsižvelgiant į tai, visuomenės sveikatos specialistų vaidmuo mokykloje yra nepakankamas dėl jiems deleguotų funkcijų ir nustatytų pareigybių steigimo kriterijų, sprendžiant individualius lėtinėmis ligomis sergančių mokinių sveikatos priežiūros poreikius, šių paslaugų turinys, teikimo apimtis ir atsakomybė negali atliepti vaiko, sergančio lėtine liga poreikius. Dėl galiojančio teisinio reguliavimo pareigybėms steigti vienam visuomenės sveikatos specialistui miesto gyvenamosiose vietovėse (daugiau kaip 3 000 gyventojų) priskiriama 650 mokinių, o kaimo gyvenamosiose ir miesto gyvenamosiose vietovėse (iki 3 000 gyventojų) priskiriama 315 mokinių, ugdymų pagal ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programas. Ugdymo įstaigos nemažą dalį laiko faktiškai paliekamos pačios spręsti su vaiko sveikata susijusius klausimus, neturėdamos nei reikiamų kompetencijų, nei aiškiai apibrėžtų atsakomybės ribų. Tai lemia nevienodą praktiką skirtingose savivaldybėse, didina riziką vaikų saugumui ir sukelia teisinę riziką mokyklų darbuotojams, kurių funkcijos pagal ŠĮ yra susijusios su ugdymu, o ne su asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimu.

Nors Švietimo, mokslo ir sporto ministerija pagal savo galimybių ribas sudaro galimybes mokiniui skirti mokinio padėjėjo pagalbą arba įsigyti paslaugas iš asmens sveikatos priežiūros įstaigų, mokinio padėjėjas savaime neužtikrina saugios ir tinkamos pagalbos, nes ši pareigybė nėra siejama su asmens sveikatos priežiūros kvalifikacija, dauguma jų dirba ne visu etatu, o nustatyti reikalavimai pareigybei tokie, kad juos galėtų vykdyti pagal C lygio pareigybę dirbantys asmenys, t. y. baigę vidurinio ugdymo programą.

Atsižvelgdami į tai, kad vaikams būtų užtikrinamas saugus buvimas mokykloje, asmens sveikatos priežiūros paslaugų turinio, teikėjų, kompetencijų ir atsakomybės nustatymas ugdymo

įstaigose pagal kompetenciją turėtų būti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir sprendžiamas, siekiant užtikrinti vienodą, saugų ir sistemiską pagalbos modelį lėtinėmis ligomis sergantiems vaikams, besimokantiems bendrosios paskirties ugdymo įstaigose.

PRIDEDAMA. Ikimokyklinio ugdymo vadovų asociacijos raštas, 2 lapai.

Švietimo, mokslo ir sporto viceministras

Jonas Petkevičius

Daiva Vaišnorienė, tel. +370 666 33 093, el. p Daiva.Vaisnoriene@smsm.lt

LIETUVOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGŲ VADOVŲ ASOCIACIJA

duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre , kodas 191596116.
el. pašto adresas: vadovas.ikimok@gmail.com , tel. +370 61038400,
adresas: Ateities g. 22, Druskininkai.

Lietuvos Respublikos

2026 03 31 Nr. S-

Švietimo, mokslo ir sporto Ministerijai

DĖL PAGALBOS VAIKAMS, SERGANTIEMS DIABETU IR KITOMIS LĖTINĖMIS LIGOMIS, IKIMOKYKLINIO UGDYMO ĮSTAIGOSE

Atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Ugdymo departamento raštą dėl pagalbos vaikams, sergantiems cukriniu diabetu ir kitomis lėtinėmis ligomis, Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigų vadovų asociacija (LIUIVA) teikia apibendrintą informaciją ir įžvalgas, pagrįstas praktine ikimokyklinio ugdymo įstaigų patirtimi.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigose vaikams, sergantiems I tipo cukriniu diabetu, savirūpos planai rengiami bendradarbiaujant su visuomenės sveikatos biurais ir vaiko tėvais (globėjais). Savirūpos procese dalyvauja pedagogai, visuomenės sveikatos priežiūros specialistai, o esant galimybei – mokinio padėjėjai. Vis dėlto praktika rodo, kad šių planų įgyvendinimas dažnai yra fragmentiškas ir nepakankamai užtikrintas dėl sisteminių kliūčių.

Pirmiausia pažymėtina, kad esminė problema yra susijusi su žmogiškaisiais ištekliais. Vaikams, sergantiems I tipo cukriniu diabetu, ypač naudojantiems insulino pompas, reikalinga nuolatinė suaugusiojo priežiūra ir pagalba. Tačiau mokinio padėjėjo skyrimas yra siejamas su pedagoginės-psichologinės tarnybos vertinimu, o ši liga šiuo metu nėra priskiriama specialiesiems ugdymosi poreikiams. Dėl to pagalba vaikui nėra užtikrinama sistemiškai, o ugdymo įstaigos priverstos ieškoti individualių, ne visada teisės aktus atitinkančių sprendimų.

Ne mažiau svarbi problema yra visuomenės sveikatos priežiūros specialistų darbo organizavimas. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose šie specialistai dažniausiai dirba tik dalimi etato, todėl nėra galimybės užtikrinti nuolatinės ir operatyvios pagalbos savirūpos procese. Tai ypač aktualu situacijose, kai būtina greita reakcija į vaiko sveikatos būklės pokyčius.

Praktikoje taip pat išryškėja reikšmingi teisinio reguliavimo trūkumai, susiję su sveikatos priežiūros paslaugų licencijavimu. Įstaigos, siekdamos užtikrinti kokybišką pagalbą, susiduria su reikalavimu turėti licencijuotą sveikatos priežiūros paslaugų teikimą, tačiau galiojantys teisės aktai nenumato galimybės teikti tik konsultavimo paslaugų. Konsultavimas yra siejamas su kitomis medicininėmis paslaugomis, pavyzdžiui, pėdų priežiūra, kurios nėra aktualios ikimokyklinio amžiaus vaikams. Toks reglamentavimas neatitinka realių ugdymo įstaigų poreikių ir sudaro nepagrįstas kliūtis.

Papildomų iššūkių kyla dėl specialistų kvalifikacijos užtikrinimo. Nors teisės aktai numato, kad paslaugas turi teikti atitinkamą kvalifikaciją turintys slaugytojai, praktikoje tokios kvalifikacijos įgijimo galimybės Lietuvoje yra ribotos, nes specializuoti mokymai organizuojami itin retai. Dėl to susidaro situacija, kai reikalavimai egzistuoja, tačiau realios galimybės juos įgyvendinti nėra sudaromos.

Atsižvelgiant į tai, konstatuotina, kad šiuo metu savirūpos planai ikimokyklinio ugdymo įstaigose dažnai išlieka formalūs dokumentai, kurių praktinis įgyvendinimas yra apsunkintas dėl teisinio reguliavimo, žmogiškųjų išteklių ir kompetencijų trūkumo.

Siekdama užtikrinti vaikų, sergančių I tipo cukriniu diabetu, saugumą ir ugdymo prieinamumą, LIUŲVA siūlo svarstyti sisteminius pokyčius nacionaliniu lygmeniu. Pirmiausia tikslinga peržiūrėti šios ligos teisinį statusą ir sudaryti galimybę ją pripažinti specialiuoju ugdymosi poreikiu, taip užtikrinant galimybę skirti mokinio padėjėją be papildomų procedūrų. Taip pat būtina peržiūrėti sveikatos priežiūros paslaugų licencijavimo reglamentavimą, numatant galimybę atskirti konsultavimo funkciją nuo kitų medicininių paslaugų ir leisti ikimokyklinio ugdymo įstaigose teikti būtent konsultacinę ir edukacinę pagalbą.

Svarbu stiprinti žmogiškuosius išteklius didinant visuomenės sveikatos specialistų darbo krūvį ikimokyklinėse įstaigose bei užtikrinant mokinio padėjėjų finansavimą. Taip pat būtina sukurti nacionalinę mokymų sistemą, skirtą pedagogams, mokinio padėjėjams ir sveikatos priežiūros specialistams, siekiant užtikrinti reikiamas kompetencijas savirūpos procese.

Galiausiai, sprendžiant šią problematiką, tikslinga sudaryti tarpžinybinę darbo grupę, įtraukiant Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Sveikatos apsaugos ministerijos, savivaldybių ir praktikos atstovus, siekiant kompleksiskai peržiūrėti esamą sistemą ir priimti ilgalaikius sprendimus.

Apibendrindama LIUVA pažymi, kad vaikų, sergančių I tipo cukriniu diabetu, skaičius didėja, todėl būtina užtikrinti, kad ikimokyklinio ugdymo sistema būtų pasirengusi adekvačiai reaguoti į šį poreikį. Tam reikalingi ne pavieniai sprendimai, o nuoseklūs ir sistemiški pokyčiai nacionaliniu lygmeniu.

Prezidentė

Lina Bagdanavičienė

DETALŪS METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, A. Volano g. 2, 01124 Vilnius (2026-06-30 14:02:55)
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL KOORDINUOTOS PAGALBOS DIABETU SERGANTIEMS MOKINIAMS
Dokumento rūšys	RAŠTAS
Dokumento registracijos data ir numeris	2026-04-16 Nr. SR-1256
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	2026-04-17 Nr. G-2026-3386
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Jonas Petkevičius, Viceministras
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-04-16 17:37:02 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2026-04-16 17:37:19 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	SK ID Solutions EID-Q 2021E,2.5.4.97=#0c0e4e545245452d3130373437303133,SK ID Solutions AS,EE
Sertifikato galiojimo laikas	2025-02-07 19:12:17–2030-02-07 23:59:59
Parašo paskirtis	Registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	DBSIS
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-04-16 17:57:24 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	-
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA-2,RCSC,VI Registru Centras - i.k. 124110246,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2025-05-16 11:31:08–2028-05-15 11:31:08
Parašo paskirtis	Gauto dokumento registravimas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Seimo kanceliarija, Dokumentų valdymo sistema
Parašo sukūrimo data ir laikas	2026-04-17 08:05:37 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-EPES
Laiko žymoje nurodytas laikas	-
Informacija apie sertifikavimo paslaugos teikėją	RCSC IssuingCA-2,RCSC,VI Registru Centras - i.k. 124110246,LT
Sertifikato galiojimo laikas	2025-02-26 13:16:36–2028-02-26 13:16:36
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	-
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	-
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	DBSIS, versija 3.5.90.4
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Tikrinant dokumentą nenustatyta jokių klaidų (2026-06-30 14:02:55)
Elektroninio dokumento nuorašo atspausdinimo data ir ją atspausdinęs darbuotojas	2026-06-30 14:02:55 atspausdino Matas Kazlauskas

Paieškos nuoroda	-
Papildomi metaduomenys	-